

A Fővárosi Ítéltábla Dr. ... ügyvéd (fél címe 2) által képviselt felperes neve(felperes címe) felperesnek a Dr. ... Ügyvédi Iroda ... által képviselt ... alperes ellen szerződés érvénytelenségének megállapítása iránt indult perében a Fővárosi Törvényszék 2013. március 29. napján kelt, 10.G.41.414/2012/15. számú ítélete ellen a felperes 16. sorszámú fellebbezése folytán meghozta az alábbi

í t é l e t e t

A Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyja;

kötelezi a felperest, hogy 15 napon belül fizessen meg az alperesnek 15.000 (Tizenötezer) forint + áfa másodfokú perköltséget.

A felperes illetékmentessége folytán le nem rótt 48.000 (Negyvennyolcezer) forint jogorvoslati illetéket az állam viseli.

Az ítélet ellen fellebbezésnek nincs helye.

I n d o k o l á s

A felperes 2007. június 7-i keltezéssel aláírt, az alperesi bank meghatalmazott képviselőjének átadott kölcsönkérelemben az ott megjelölt személygépkocsi vásárlásához 1.904.000 forint összegű kölcsön folyósítását kérte CHF alapú konstrukcióban, 120 havi futamidővel.

Ugyancsak 2007. június 7-i keltezéssel írta alá a felperes mint adós, és az alperes képviselője a „kölcsönszerzős egyedi rész” megnevezésű kölcsönszerződést.

Az okirat a kölcsönnyújtás feltételei között egyebek mellett rögzíti, „a kölcsönszerződés deviza alapú, változó kamatozású”; a futamidő (törlesztőrészletek száma) 120 hónap, a havi törlesztőrészletek összege 119 alkalommal 24.169 forint, a 120. alkalommal 24.169 forint; az egyes havi törlesztőrészletek naptári dátum szerinti esedékességét, tőke-kamat megoszlását a mindkét fél által aláírt

kölcsönszerződés fizetési ütemezés-melléklete tartalmazza; a teljes hiteldíjmutató (a hatályos szabályozás alapján) 9,687 %; az éves induló ügyleti kamat 9,05 %, 996.280 forint; „az Általános Szerződési Feltételekben szabályozott törlesztőrészlet változás az alábbi két tényező jelen szerződésben meghatározott időpontban és mértékben történő változásának függvénye: EURIBOR helyett CHF (svájci frank) LIBOR, EURO- árfolyam helyett CHF (svájci frank) árfolyam”.

A felperes által is aláírt kölcsönszerződés továbbá rögzíti azt is, a kölcsönszerződés egyedi része kizárólag az ... számú Általános Szerződési Feltételekkel - illetve annak esetleges módosításával - együtt érvényes, amelynek a vételi jogos és az adásvételi szerződéssel együtt történő átvételét és megértését az adós (felperes) ezen szerződés aláírásával is igazolja.

Az okirat „az Általános Szerződési Feltételek módosítása” címszó alatt tartalmazza azt is, a jelen egyedi kölcsönszerződés aláírásával a felek megállapodnak abban, hogy az alábbiak szerint módosítják az egyedi szerződés elválaszthatatlan részét képező ... azonosító számú Általános Szerződési Feltételeket (a továbbiakban: ÁSZF). Az ÁSZF módosított 7. pontjának az egyedi szerződésbe foglalt szövege egyebek mellett a következőket tartalmazza:

„Attól függően, hogy az egyedi kölcsönszerződésben a felek hogyan állapodnak meg, jelen szerződés törlesztőrészletei fixek, vagy változóak, valamint változó törlesztőrészletek esetén a kölcsön törlesztőrészletek az egyedi kölcsönszerződésben meghatározott tényezők változása alapján vagy forint, vagy deviza alapon változnak a jelen ÁSZF-ben foglaltak szerint. Törlesztőrészlet-különbözetten deviza alapú kölcsön esetén a jelen szerződés szerint számított kamatkülönbözetet és az árfolyam konverziót is tartalmazó árfolyam-különbözetet kell érteni.”

„Törlesztőrészlet változása deviza alapú kölcsön esetén - A. pont DEVIZA ALAPÚ kölcsön esetén a törlesztőrészletek változása - amennyiben a szerződő felek az egyedi kölcsönszerződésben másként nem állapodnak meg - az alábbi két tényező jelen szerződésben meghatározott időpontokban (mérési időpontok) és mértékben történő változásának függvénye. Fix törlesztőrészletű, deviza alapú, változó futamidejű kölcsön esetén az adós által fizetendő törlesztőrészletek összege nem, csak a száma változik, figyelembe véve a felmerült kamatkülönbözetet és az árfolyam konverziót is tartalmazó árfolyam-különbözetek (törlesztőrészlet különbség).”

„A törlesztőrészlet-változás mérése havonta, a havi törlesztőrészletek szerződés szerinti esedékességekor (mérési időpont) történik, a törlesztőrészlet változásának mértékét a finanszírozó az (I.) és (II.) képletek alkalmazásával számítja.”

„A törlesztőrészlet-változás elszámolása fentiek szerint naptári negyedévenként történik, törlesztőrészlet különbség-elszámoló levél és csekk megküldésével.”

„Amennyiben a törlesztés az eredeti fizetési ütemezésnek megfelelően történik, és a kölcsönszerződés a futamidő vége előtt nem szűnik meg, úgy a (II.) képlet szerint számított, a hátralévő tőketartozásra eső árfolyam-különbözet naptári negyedévente kerül számításra.”

„A jelen szerződés szerint számított törlesztőrészlet különbség összege csak abban az esetben kerül naptári negyedévente elszámolásra, ha annak még el nem számolt összege összesen a 2.000 forintot eléri. Fentiek szerinti törlesztőrészlet-változás

külön értesítés, illetve külön elfogadás nélkül is a szerződő felek által meghatározottnak és elfogadottnak minősül."

A perbeli kölcsönszerződés mellékletét képező ÁSZF szerint a felek báziskamatlábnak a szerződéskötés napját közvetlenül megelőző 20. munkanapon érvényes három hónapos LIBOR kamatláb százalékban kifejezett számtani átlagát tekintik, míg az aktuális kamatláb a mérési időpontot megelőző esedékesség napját közvetlenül megelőző 20. munkanapon érvényes három hónapos LIBOR kamatláb százalékban kifejezett számtani átlagát jelenti. A mindenkor érvényes, három hónapos LIBOR kamatláb százalékos mértékét munkanapokon a ... című napilap teszi közzé. Emellett a finanszírozó a székhelyén lévő hivatalos helyiségben 1 hónapra visszamenőleg kifüggeszti a naponta érvényes - a fentiek szerint számított - báziskamatláb százalékos mértékét. A finanszírozó a szerződő felek javára szóló, illetve az őket terhelő fentiek szerint kiszámolt kamatkülönbségeket a szerződéskötést követően minden év szeptember 30-ig összesíti, illetve elszámolja. A kölcsönszerződés mellékletét képező, az alperes által 2007. június 8-i keltezéssel összeállított fizetési ütemezés szerint az induló ügyleti kamat mértéke 9,05 %; a kölcsön jelen mellékletben foglalt törlesztőrészletei a futamidő alatt a kölcsönszerződés általános feltételeiben - különös tekintettel annak 7. és 9. pontjára -, illetve a kölcsönszerződés egyedi részében foglaltak szerint változhatnak; a kölcsönszerződés megkötésének napját megelőző munkanapon a CHF ... Bank Nyrt. forint vételi árfolyama 152,50 forint, a kölcsönszerződés megkötésének napját megelőző munkanapon a CHF három hónapos hitelkamatlába (báziskamatláb) 2,47 %.

A fizetési ütemezés szerinti 2,47 % báziskamatláb a törlesztőrészletek 2009. január 4-i esedékességéig folyamatosan emelkedett, majd ezt követően a 2011. május 4-i esedékességű fizetésekig a kezdő érték alatt maradt. A 152,50 forintos bázisárfolyam a 2007 októberében és novemberében, valamint 2004. június 4-től 2008. szeptember 4-ig esedékes fizetési kötelezettségeknél csökkent, a többi törlesztőrészlet vonatkozásában emelkedett. Mindezek hatására a szerződéskötéstől 2012. december 4-ével bezárólag a felperes által fizetendő törlesztőrészletek összege - négy esetet kivéve - növekedett a szerződésben foglaltakkal szemben.

A felperes 2012. augusztus 1-jén előterjesztett, a Ptk. 209. §-ára, 209/A. §-ára, valamint a 2/2011. PK véleményben, a 93/13. EKG irányelvben és az Európai Bíróság C-472/10. számú ítéletében foglaltakra alapított keresetében annak megállapítását kérte, hogy semmis, és a szerződés megkötésétől kezdődően a felperesre nézve nem jelent kötelezettséget az alperessel 2007. június 7-én megkötött kölcsönszerződésben foglalt, az alperest a törlesztőrészletek változtatásával összefüggésben egyoldalú szerződésmódosításra feljogosító azon szerződési feltétel, amely szerint „törlesztőrészlet változása deviza alapú kölcsön esetén. A./ DEVIZA ALAPÚ kölcsön esetén a törlesztőrészlet(ek) változása - amennyiben a szerződő felek az egyedi kölcsönszerződésben másként nem állapodtak meg - az alábbi két tényező jelen szerződésben meghatározott időpontokban (mérési időpontok) és mértékben történő változásának függvénye. Fix törlesztőrészletű, deviza alapú, változó futamidejű kölcsön esetén az adós által

fizetendő törlesztőrészletek összege nem, csak a száma változik, figyelembe véve a felmerült kamatkülönbözetet és az árfolyam konverziót is tartalmazó árfolyam-különbözetet (törlesztőrészlet-különbözet)."

A kereseti előadás szerint a perbeli kölcsönszerződésben felperes forintban meghatározott havi fix összegű törlesztőrészletek megfizetésére vállalt kötelezettséget a teljes futamidőre, az alperes azonban nem a kölcsönszerződésben, illetve kölcsönkérelemben foglalt kamatlábbal számolt, hanem a keresettel támadott, számára egyoldalú szerződésmódosítás lehetőségét biztosító szerződési feltétel alapján rendszeresen jelentősen emelte a havi törlesztőrészleteket, ugyanakkor a felperes számára kedvező kamat- illetve árfolyamváltozásokat figyelmen kívül hagyta.

A keresettel támadott, a havi törlesztőrészletek vonatkozásában alperest egyoldalú szerződésmódosításra feljogosító, a felperessel a szerződéskötést megelőzően egyedileg meg nem tárgyalt szerződési feltétel azért tisztességtelen, mert a felek szerződésből eredő jogaiban és kötelezettségeiben a jóhiszeműség követelményével ellentétben jelentős egyenlőtlenséget idéz elő a felperes mint fogyasztó kárára (93/13. EKG irányelv 3. cikk), figyelemmel arra is, hogy a perbeli kölcsönösszeg folyósításához az alperes nem vett igénybe devizát, illetve a perben nem nyert bizonyítást, hogy devizaforrás felhasználásával került volna folyósításra a kölcsön, így a kölcsönszerződés teljesítésével összefüggésben alperesnek nyilvánvalóan nem merülhetett fel nem létező devizaárfolyam-különbözetből eredően semmiféle költsége. Az alperes valójában ténylegesen fel nem merült költséget hárított át a felperesre.

Tisztességtelen a támadott szerződési feltétel azért is, mert nem felel meg a 93/13. EKG irányelv preambulumban, továbbá 3. cikkében foglalt azon követelménynek, hogy egyszerű, érthető, egyértelmű megfogalmazással biztosítsa a fogyasztó számára annak lehetőségét, hogy egyértelmű és érthető kritériumok ismeretében előre láthassa a másik fél szolgáltatási díjának jövőbeni várható módosulását. Emellett a támadott szerződési feltétel a szolgáltatáshoz kapcsolódó, a felperes által fizetendő díjak változásának okait, vagy annak módját sem tartalmazta egyértelműen, érthetően.

Felperes a 18/1999. (II. 5.) Korm. rendelet 2. § d) pontjára, a 2/2012. (XII. 10.) PK vélemény 6. f) pontjára és a 93/13. EKG irányelv 3. cikk (3) bekezdésére utalva állította azt is, a támadott szerződési feltétel azért is tisztességtelen, mert a körülmények hátrányos megváltozásának következményeit anélkül hárítja át a felperesre, hogy biztosítaná felperes számára a szerződés azonnali hatályú felmondásának lehetőségét. A felperes véleménye szerint a szerződés a keresettel támadott szerződési feltétel mellőzése esetén is teljesíthető, a felperes fizetési kötelezettsége ugyanis a svájci frankra irányadó, a ... Nemzeti Bank által megállapított kamatokra figyelemmel meghatározható. E feltétel ezért kihagyható a szerződésből, a szerződés anélkül is köti a feleket. (93/13. EKG irányelv 6. cikk)

A felperes egyebekben utalt arra is, véleménye szerint a támadott szerződési feltétel, a Ptk. 205. § (1) bekezdésében és 205/B. §-ában foglaltakra figyelemmel nem vált a szerződés részévé, mert az azt tartalmazó, az alperesi üzletszabályzatba foglalt ÁSZF megismerését az alperes nem tette lehetővé számára, továbbá azért sem, mert az ÁSZF-et felperes nem írta alá, így ebben a kérdésben a felek között az

1996. évi CXII. törvény (Hpt.) szerződéskötéskor hatályos 210. § (1) bekezdése szerinti kötelező írásbeli alakban nem jött létre érvényes megállapodás. Továbbá hangsúlyozta azt is, a szerződés megkötésekor csupán arról volt tudomása, hogy azért kap a forint hitelnél alacsonyabb kamattal hitelt, mert később a törlesztőrészletek nagysága függ a forint/svájci frank árfolyamtól, valamint a svájci frank jegybanki alapkamatától.

A felperes személyes meghallgatása során úgy nyilatkozott, az alperessel kötött szerződést akként értelmezte, hogy amennyiben a svájci frank árfolyama változik, úgy értelemszerűen a törlesztőrészlet is változik, de figyelemmel arra, hogy a svájci frank kamatának csökkenése esetén a szerződésben kikötött 9,05 % ügyleti kamatnak is a ... Jegybanki alapkamat csökkenésével arányosan kell csökkennie.

A felperes indítványozta az ... Felügyelő Bizottsági tagjának, ...-nak tanúkénti meghallgatását arra nézve, hogy a perbeli kölcsönszerződéssel összefüggésben a kölcsön átadásán túl az alperesnek semmilyen további költsége nem merült fel.

Az alperes ellenkérelmében a kereset elutasítását kérte.

Nem vitatva, hogy közte és a felperes között fogyasztói szerződés jött létre, a felperesi előadással szemben állította, a felek nem fix törlesztőrészletű, hanem deviza alapon változó törlesztőrészletű, CHF alapú kölcsönszerződést kötöttek, amelynek alapján felperest havi 24.169 forint összegű törlesztőrészlet fizetési kötelezettség mellett az ÁSZF egyedi kölcsönszerződésbe foglaltan módosított 7. pontjának rendelkezései alapján, az ott meghatározott feltételek bekövetkezésétől függően és az ott meghatározott módon törlesztőrészlet-különbözet fizetési kötelezettség is terheli.

Az alperes továbbá hangsúlyozta, a felperes által támadott, a törlesztőrészlet-különbözet fizetési kötelezettsége alapjául szolgáló szerződési feltétel nem biztosít számára egyoldalú szerződésmódosítási lehetőséget. A felperes törlesztőrészlet-különbözet fizetési kötelezettsége nem a szerződés egyoldalú alperesi módosításának a következménye, hanem azon alapul, hogy a kölcsönszerződés egyedi részében a felek egyértelműen rögzítették, hogy a kölcsönszerződés deviza alapú és a törlesztőrészlet változása a CHF LIBOR, illetőleg a CHF ÁSZF-ben meghatározott időpontban és mértékben történő változásának a függvénye, a képletben ugyancsak meghatározottak szerint.

A szerződés egyoldalú módosítása, illetve az alperest egyoldalú szerződésmódosításra feljogosító szerződési feltétel hiányában felperes megalapozatlanul hivatkozik a 93/13. EKG irányelvben, illetve a 18/1999. (II. 15.) Korm. rendelet 2. § d) pontjában foglaltakra. A Ptk. 200. § (1) bekezdésére, 231. §-ára, valamint a Kúria Gfv.IX.30.275/2011. számú határozatára utalva az alperes előadta azt is, nem ütközik jogszabályba, hogy a perbeli kölcsönszerződésben a felek szerződési szabadságukkal élve a kirovó pénznemet, amelyben a felperesi szolgáltatást meghatározták, külföldi pénznemben, a lerovó pénznemet pedig, amelyben teljesíteni kell, forintban állapították meg akként, hogy felperesnek olyan összeget kell visszafizetni, amely a teljesítés helyén és idején megfelel a kirovó pénznemben meghatározott összegnek.

A keresettel támadott szerződési feltétel az alperes véleménye szerint nem tisztességtelen, mert nem sértette a jóhiszeműség és tisztesség követelményét.

E körben az alperes hivatkozott arra, a deviza alapú konstrukciók előnye, hogy az ügyfelek az alacsonyabb devizakamatokkal juthatnak hitelhez, hátránya, hogy viselniük kell az árfolyamkockázatot. Emellett a gazdasági-pénzügyi válságot megelőzően megkötött szerződés kikötései a felperes érdekei felől tekintve is megfeleltek a jóhiszeműség és tisztesség követelményének. A támadott rendelkezésből egyértelműen megállapítható, hogy a devizaárfolyam és a -kamat változásai a felperesre kedvező változás esetén is kihatottak a felperes törlesztőrészlet-különbözet fizetési kötelezettségére. Az pedig, hogy a devizakamat és az -árfolyam összességében nem a felperesre kedvezően változott, nem az alperestől függött.

A szerződéskötéskor továbbá egyik félnek sem álltak rendelkezésére olyan információk, amelyek előre jelezték volna a későbbi időpontban bekövetkezett kedvezőtlen piaci változásokat. A szerződési feltétel ezért sem egyoldalú, kizárólag az adós oldalán megjelenő hátrányt, sem a társadalom értékítélete szempontjából elítélendő kikötést nem tartalmaz.

Az árfolyamváltozás egy bizonyos mértékig előre látható kockázatát a forint alapú kölcsönökhöz képest lényegesen alacsonyabb kamat ellensúlyozta, ugyanakkor e körben az sem hagyható figyelmen kívül, hogy a szerződéses kikötés tisztességtelenségének a Ptk. 209. § (2) bekezdése szerinti vizsgálatakor a szerződést a maga egészében, teljes struktúrájában kell szemlélni.

A felperes által támadott szerződéses rendelkezés a 93/13. EKG irányelv rendelkezéseinek is maradéktalanul megfelel, világosan és egyértelműen tartalmazza, hogy az irányadó devizaárfolyam és a devizakamat változása miként, milyen esetben hat ki a törlesztőrészlet fizetési kötelezettség változására, az erre vonatkozó képletet és annak magyarázatát is rögzítve.

Mindezek mellett a támogatott szerződéses rendelkezéssel alperes nem egyoldalúan és indokolatlanul hárította át felperesre a kamatváltozás és az árfolyamváltozás kockázatát, mert a kölcsön finanszírozásának forrását az alperes is lényegében azonos kondíciókkal felvett devizahitelekkel biztosította, ennél fogva a kamat és az árfolyam kedvezőtlen változásai őt is érintették. Az e körben előadottak bizonyítására a felperes a 2007. június 7-i deviza állományáról az ...-nek küldött operatív napi jelentést csatolt.

A Ptk. 209. § (5) bekezdésére utalva az alperes hangsúlyozta azt is, a támadott szerződési feltétel a főszolgáltatást, illetve a szolgáltatás és az ellenszolgáltatás arányát meghatározó rendelkezésnek minősül, továbbá világosnak és érthetőnek kell tekinteni, a tisztességtelensége ezért sem állapítható meg.

Az alperes véleménye szerint, továbbá a rendelkezésre álló adatokból megállapíthatóan a szerződés megkötésére a felperes hitelkérelme alapján, az abban foglalt kondíciók szerint azt követően került sor, hogy a felperes részletes tájékoztatást kapott az alperes meghatalmazottjától az ügylet kondícióira és a fennálló kockázatokra nézve, amit felperes a hitelkérelméhez kapcsolódó megállapodás aláírásával is elismert. Az egyedi kölcsönszerződés aláírásával továbbá a felperes kifejezetten elfogadta az ÁSZF rendelkezéseit, amelynek az általa támadott 7. pontját az egyedi kölcsönszerződésben módosították a felek. Mindezek bizonyítják, hogy felperes a szerződéskötéskor az egyedi kölcsönszerződést és mellékleteit az ÁSZF-re is kiterjedően kézhez kapta, a

szerződés aláírása előtt lehetősége volt felperesnek arra, hogy a feltételek ismeretében döntsön a szerződés megkötéséről, figyelemmel arra is, hogy alperes az akkor hatályos Hpt. 203. §-ának megfelelően az ÁSZF-et tartalmazó üzletszabályzatát a szerződéskötés helyéül szolgáló kereskedésben is kifüggesztette. Alaptalanul hivatkozik ezért felperes arra is, hogy a támadott szerződési feltétel ne vált volna a szerződés részévé.

Az elsőfokú bíróság 2013. március 29-én meghozott 10.G.41.414/2012/15. számú ítéletével a keresetet elutasította, felperest az alperes részére 38.100 forint perköltség megfizetésére kötelezte, továbbá úgy rendelkezett, a felperes illetékmentessége folytán le nem rótt 36.000 forint eljárási illetéket az állam viseli.

Az elsőfokú bíróság mindenekelőtt azt vizsgálta, hogy a keresettel támadott általános szerződési feltétel a perbeli fogyasztói szerződés részévé vált-e. Az ítélet indokolása szerint a rendelkezésre álló adatokból megállapíthatóan a per tárgyát képező feltételt egyrészt maga a felek által aláírt szerződés tartalmazza, másrészt a szerződés felperesi aláírásával azt a felperes részéről elfogadottnak kell tekinteni. Mindezekre tekintettel e szerződési feltétel a Ptk. 205. § (1) bekezdése szerint a szerződés részévé vált.

A továbbiakban hivatalból vizsgálva a szerződési feltétel jogszabályba ütközés miatti esetleges érvénytelenségét az elsőfokú bíróság a Ptk. 200. § (2) bekezdésére és 231. § (2) bekezdésére is utalva kifejtette, jogszabályi tilalom hiányában nem volt akadálya annak, hogy a szerződés tartalmát szabadon megállapítva a felek devizaalapú kölcsönszerződést kössenek akként, hogy devizában határozzák meg azt a pénznemet, amelyben a tartozás megállapításra került (kirovó pénznem) és a teljesítés helyén hatályban lévő pénznemként forintban azt a pénznemet, amelyben az adósnak (felperesnek) a tartozást meg kell fizetnie (lerovó pénznem). A szerződéskötés időpontjában jogszabály nem határozta meg a devizahitel fogalmát, az időközben hatályba lépett 83/2010. (III. 25.) Korm. rendelet 2. § (1) bekezdés 2. pontja értelmében deviza alapú hitelnek a forintban folyósított, vagy törlesztett, de devizában nyilvántartott hitel minősül. Mindezekből az következik, a deviza alapú, vagyis devizában nyilvántartott kölcsönszerződés esetén a fizetési kötelezettség forintban áll fenn, továbbá, a szerződés szerinti bázis-árfolyam változása a jogszabály erejénél fogva, erre vonatkozó külön kikötés hiányában is kihat a forintban fizetendő törlesztőrészlet összegére. A felperes ezért alaptalanul kifogásolta keresetében azt, hogy az alperes részéről deviza összeg rendelkezésre bocsátására nem került sor.

Jogszabályi tilalom hiányában annak sem volt akadálya, hogy a felek változó kamatozású konstrukcióban állapodjanak meg, továbbá azt a megoldást is alkalmazhatták, hogy a kamatszintet egy meghatározott referencia kamatlábhoz kössék, amint ezt a 2/2012. (XII. 10.) PK vélemény 7. pontjához fűzött indokolás is tartalmazza. Ilyen esetben a kamatszint a szerződésben rögzített képlet alkalmazásával automatikusan követi a viszonyítási referenciakamat változását, az nem a pénzintézet egyoldalú szerződésmódosítás jogának gyakorlása eredményeképpen változik. Ilyen esetekben mind a kamatváltozás, mind az árfolyamváltozás tekintetében a változásról szóló értesítésnek csak deklaratív hatálya van, szerződésmódosításra valójában nem kerül sor.

Jogszába ütközés hiányában a per tárgyát képező általános szerződési feltétel tisztességtelenségének vizsgálata körében az elsőfokú bíróság azt állapította meg, hogy a perbeli kölcsönszerződés világosan és egyértelműen tartalmazza azt, hogy a felperes által fizetendő törlesztőrészlet összegének változására a szerződésben meghatározott bázisárfolyam, illetve a CHF LIBOR változása függvényében kerülhet sor a megadott képlet szerint. Személyes meghallgatása során maga a felperes is úgy nyilatkozott, tudomásul vette, hogy a CHF árfolyam változása folytán a törlesztőrészletek összegszerűsége is változik, továbbá ha a CHF kamata csökken, a szerződésben kikötött ügyleti kamat is arányosan csökkenni fog. A kamat kapcsán felperes kétségtelenül nem pontosan jelölte meg a szerződés tartalmát, nyilatkozatában azonban megállapítható volt, hogy az árfolyamváltozásnak a törlesztőrészletekre gyakorolt hatása mellett arról is tudomása volt, hogy a CHF kamatának változása kihat a fizetendő ügyleti kamatra. Megállapítható tehát, hogy a támadott kikötést nem csak megismerte, de lényegét tekintve meg is értette.

Az egyértelmű és érthető megfogalmazás követelménye a 2/2012. (12. 10.) PK. vélemény 4. a) pontjához fűzött indokolás szerint azt jelenti, hogy az átlagos fogyasztó számára kell a kikötésnek érthetőnek és egyértelműnek lennie. Az egyértelműség és érthetőség követelményének egyebek mellett akkor felel meg az általános szerződési feltétel, ha annak szerkezete áttekinthető, követhető, továbbá az átlagos fogyasztó számára közérthető stílusban kerül megfogalmazásra és olvasható formátumban átadásra. Ugyanakkor a jóhiszeműség és tisztesség követelményének, az együttműködési kötelezettségnek megfelelően a fogyasztónak is úgy kell eljárnia, ahogy az az adott helyzetben általában elvárható. Így elvárható a fogyasztótól, hogy a vállalt kockázat mértékéhez igazodóan tájékozódjon a szerződés megkötése előtt, a szerződési feltételeket tartalmazó okiratot az átlag fogyasztótól elvárható gondossággal át kell tanulmányoznia, és amennyiben az értelmezéshez szükséges, megfelelő magyarázatot igényelhet, illetve határidőt kérhet a szerződés áttanulmányozásához, esetleg szakember közreműködésének igénybevételéhez. Az elsőfokú bíróság álláspontja szerint a keresettel támadott általános szerződési feltétel az egyértelműség és érthetőség PK véleményben meghatározott követelményének, kritériumainak mindenben megfelelt.

Mindezek alapján az elsőfokú bíróság a keresetet sem jogszába ütközés, sem tisztességtelenség miatt nem találta megalapozottnak, ezért azt elutasította.

Az ítélet indokolása rögzíti azt is, a jelen perben az elsőfokú bíróság kizárólag a kereset tárgyává tett rendelkezés érvénytelensége kérdésében volt jogosult állásfoglalásra, nem képezte a jelen per tárgyát a perbeli jogviszony, illetve az ahhoz hasonló jogviszonyok általános megítélése, illetve a kereset tárgyához nem tartozó egyéb kérdésekben történő állásfoglalás. Ebbe a körbe tartozónak ítélte meg a felperes tanúbizonyítási indítványát, valamint az alperes okiratok csatolására kötelezésére irányuló indítványt.

Az ítélettel szemben a felperes terjesztett elő fellebbezést, az ítélet megváltoztatását, a kereseti kérelme szerinti ítélet meghozatalát kérve. Az Európai Bíróság előzetes döntéshozatali eljárásban született C-472/10. számú ítéletében, valamint a 93/13. EGK irányelv 3. cikkének első és harmadik bekezdésében

foglaltakra utalva hangsúlyozta, a perben az elsőfokú bíróságnak azt kellett vizsgálnia, hogy a keresettel támadott általános szerződési feltétel a nyújtandó szolgáltatáshoz kapcsolódó díjak változtatásának okait vagy módját egyértelműen és érthetően fogalmazta-e meg, illetve, hogy a felperes jogosult-e a szerződés felmondására, továbbá a bíróság vizsgálatának a fogyasztói szerződésben foglalt szerződési feltételekben szereplő valamennyi kikötés vizsgálatára ki kell terjednie. Az Európai Bíróság C-472/11. számú ügyben hozott ítéletére utalva felperes azt is hangsúlyozta, valamely szerződési feltétel tisztességtelenségének hivatalbóli észlelése esetén a jogkövetkezmények levonásához a bíróságnak nem kell megvárnia azt, hogy a fogyasztó az említett feltétel megsemmisítését kérő nyilatkozatot tegyen.

A felperes hangsúlyozta azt is, a bíróságnak a tisztességtelenség vizsgálata során a szerződés minden egyéb feltételét is figyelembe kell vennie.

Felperes véleménye szerint az elsőfokú bíróság ezen kötelezettségeinek nem tett maradéktalanul eleget. Egyebekben vitatta azt is, hogy a perbeli esetben a törlesztőrészletek módosulása a felek közreműködése nélkül, a szerződés rendelkezése alapján, valamiféle függvény alkalmazása folytán következne be. Sérelmezte azt is, hogy az elsőfokú bíróság nem vizsgálta az arányosság és az átláthatóság elvének érvényesülését, amely követelményeknek a támadott szerződési feltétel nem felel meg.

Az alperes fellebbezési ellenkérelmében az első fokú ítélet helybenhagyását kérte, lényegében helyes indokai alapján. Fenntartotta a perben kifejtett azon jogi álláspontját, hogy a perbeli esetben a felperes törlesztőrészlet-különbözet fizetési kötelezettsége nem egyoldalú szerződésmódosítás következménye, hanem az ÁSZF 7. pontjának rendelkezésein alapul és arra olyan feltételek megváltozása esetén kerül sor (a deviza árfolyam és a deviza kamat módosulása), amelyek függetlenek az alperes magatartásától.

Az alperes hangsúlyozta azt is, miután a perbeli kölcsönügyletet devizaforrás felvételével finanszírozta, azaz maga is devizaforrást vett igénybe és devizában fizeti vissza azt, az árfolyamváltozás miatti fizetési kötelezettség nála is felmerült, a törlesztőrészlet-változásra vonatkozó szerződési kikötések erre tekintettel sem minősülhetnek indokoltnak, illetve tisztességtelennek.

Hangsúlyozta azt is, a szerződési feltételek egyoldalú módosítása hiányában, illetve arra figyelemmel, hogy a perbeli esetben a felperest mint fogyasztót terhelő többletfizetési kötelezettség nem egyoldalú szerződésmódosítás eredménye, az arányosság és átláthatóság követelménye nem vizsgálható, a felperesi fellebbezés ezért e körben is megalapozatlan.

A Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletét a fellebbezés és az ellenkérelem korlátai között bírálta felül és a fellebbezést az alábbiak szerint megalapozatlannak találta.

Az elsőfokú bíróság helyesen állapította meg a tényállást, és helytálló jogi következtetéssel, megalapozott indokolással utasította el a keresetet.

Helytállóan állapította meg az elsőfokú bíróság, hogy a peres felek deviza alapú kölcsönszerződést kötöttek és a Ptk. 231. § (2) bekezdésében foglaltakra is figyelemmel ebből okszerűen jutott arra a következtetésre, hogy a devizaárfolyam változása a jogszabály erejénél fogva, az alperes részéről történő egyoldalú szerződésmódosítás nélkül eredményezi a felperes által forintban fizetendő törlesztőrészek változását.

Akkor sem tévedett az elsőfokú bíróság, amikor mindezekre tekintettel a keresettel támadott szerződési feltétel tisztességtelensége körében arra hivatkozással előterjesztett felperesi kifogást is megalapozatlannak találta, hogy a kölcsönösszeg folyósításához az alperes nem vett igénybe devizát. Ennek a körülménynek ugyanis a deviza alapú kölcsönszerződés jogi természetéből következően, az alperes egyoldalú szerződésmódosítási jogosultsága hiányára is figyelemmel nincs jogi relevanciája a keresettel támadott szerződési feltétel esetleges tisztességtelen volta körében.

A felek közötti kölcsönszerződés helytálló értelmezésével állapította meg az elsőfokú bíróság azt is, hogy a felek változó kamatozású konstrukcióban állapodtak meg akként, hogy a kamatszintet egy meghatározott referencia kamatlábhoz kötötték, ennél fogva a felperesi törlesztőrészlet nagyságát, a devizaárfolyam mellett befolyásoló kamatváltozás sem az alperes egyoldalú szerződésmódosításának az eredménye.

A perbeli kölcsönszerződés devizaárfolyam-változással és kamatváltozással kapcsolatos rendelkezéseinek helytálló - egyebekben a 93/13. EKG irányelv 4. cikk (1) bekezdésében meghatározott szempontoknak is megfelelő - értékelésével helyezkedett az elsőfokú bíróság arra az álláspontra, hogy a perbeli esetben a felperes által fizetendő törlesztőrészek kamatváltozásból, illetve devizaárfolyam változásból eredően bekövetkező változása nem egyoldalú alperesi szerződésmódosítás következménye, az alperes részéről egyoldalú szerződésmódosítására nem kerül - a szerződés rendelkezései alapján nem kerülhet - sor.

Kétségtelen, hogy a fogyasztói kölcsönszerződésben a pénzügyi intézmény javára egyoldalú szerződésmódosítási jogot biztosító szerződési feltétel, kikötés tisztességtelenségének vizsgálatakor a bíróság nem hagyhatja figyelmen kívül egyebek mellett az arányosság és átláthatóság elvének érvényesülését sem (lásd a 2/2012. (XII. 10.) PK vélemény 6.pontjában és az ahhoz fűzött indokolásban foglaltakat).

A perbeli esetben ugyanakkor a már kifejtettek szerint a szerződés nem jogosítja fel az alperest egyoldalú szerződésmódosításra, és az alperes részéről ilyen egyoldalú hatalmasság gyakorlására nem is került sor. A felperes ezért megalapozatlanul kifogásolja a fellebbezésében azt, hogy keresete elbírálásakor az elsőfokú bíróság nem vizsgálta az arányosság és átláthatóság követelményének érvényesülését.

Ugyanakkor a rendelkezésre álló adatokból megállapíthatóan az elsőfokú bíróság vizsgálatának tárgyát képezte az is, hogy a keresettel támadott szerződési feltétel

megfelel-e az egyértelmű, világos, érthető megfogalmazás követelményének, és helytállóan jutott az elsőfokú bíróság arra a következtetésre, hogy a szerződés világos, egyértelmű, érthető rendelkezéseket tartalmaz, a törlesztő részletek változását eredményező feltételek vonatkozásában, amit egyebekben bizonyít az is, hogy személyes meghallgatásakor tett nyilatkozatából megállapíthatóan ezeket a feltételeket maga a felperes is megfelelően értette. A Fővárosi Ítéltábla e körben is maradéktalanul osztja az elsőfokú bíróság ítélete indokolásában részletesen kifejtett jogi álláspontját.

A továbbiakban a Fővárosi Ítéltábla azt vizsgálta, megalapozottan hivatkozik e fellebbezésében a felperes arra, hogy az elsőfokú ítélet azért is jogszabálysértő, mert az elsőfokú bíróság elmulasztotta a keresettel támadott szerződéses feltétel mellett a további összes szerződési feltétel tisztességtelenségének hivatalbóli vizsgálatát.

Az Európai Bíróság előzetes döntéshozatali eljárásban meghozott C-472/11. számú ítélete felperesi fellebbezésben hivatkozott 2. pontjának helyes értelmezésével az állapítható meg, hogy az abban foglaltak szerint a kereset tárgyát képező feltétel tisztességtelenségének megítélésére kiható egyéb feltételeket kell a bíróságnak hivatalból a vizsgálódási körébe vonnia.

Az első fokú ítélet indokolásából megállapíthatóan az elsőfokú bíróság lényegében ennek megfelelő álláspontra helyezkedve rögzítette azt, hogy nem képezte feladatát a perbeli jogviszony, illetve az ahhoz hasonló jogviszonyok általános megítélése. Abból pedig, hogy a kereset tárgyát képező szerződési feltételt az elsőfokú bíróság annak érdemi vizsgálatát követően sem jogszabályba ütközés, sem tisztességtelenség miatt nem találta érvénytelennek, a Fővárosi Ítéltábla álláspontja szerint az következik, hogy hivatalból sem észlelt olyan, a per tárgyát képező kikötéssel összefüggő további feltételt, illetve feltételeket, amelyek a keresettel támadott kikötéssel együtt értékelve más következtetés levonására szolgálhattak volna alapul, más eredményre vezettek volna. Ilyen kikötést egyebekben fellebbezésében maga a felperes sem jelölt meg.

A kifejtettekre tekintettel a Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletét a Pp. 254. § (3) bekezdése alapján - helyes indokaira tekintettel - helybenhagyta.

A felperes fellebbezése nem vezetett eredményre, ezért a Fővárosi Ítéltábla a Pp. 78. § (1) bekezdése alapján felperest kötelezte az alperes 32/2003. (VIII. 22.) IM rendelet 3. § (4) és (5) bekezdése alkalmazásával megállapított ügyvédi munkadíjból álló másodfokú perköltsége megfizetésére, míg a felperes illetékmentessége folytán le nem rótt jogorvoslati illeték viseléséről a 6/1986. (VI. 26.) IM rendelet 13. § (1) bekezdése alapján rendelkezett.

Budapest, 2014. április 3.

Dr. Tibold Ágnes s.k.,
a tanács elnöke

Dr. Felker László s.k.,
s.k.,
előadó bíró

Levek Istvánné dr.
bíró